

MLADINA LJUBLJANE SVETOVNI FEDERACIJI DEMOKRATIČNE MLADINE

Mladina Ljubljane, glavnega mesta Slovenije, na manifestaciji ob odhodu slovenskih mladinskih delovnih brigad na gradnjo Mladinske proge Brčko-Banovići, trenutku ko odhaja na delo za obnovo naše domovine, ne more zadržati klica protesta in ogorčenja nad sramoto, ki jo mora čutiti demokratska javnost vsega sveta ob divjanju fašističnih plačancev v Trstu. Naša mladina, ki je preživela svojo kri za demokracijo in svobodo, za trajen in pravičen mir, ne more razumeti, kako da se dopušta ogabno delovanje neofašistov v Trstu in vsej coni A Julijske Krajine. V dne, ko naj se ustvarijo pogoji za trajen mir v svetu, kot v posmeh svobodoljubnemu ljudstvu in z istimi metodami fašizem znova dviga glavo in postaja nevaren za rušitev trajnega mira.

Čudimo se postopanju anglo-ameriške vojne uprave, ki je prepovedala stavko združenih slovenskih in italijanskih antifašistov v coni A Julijske Krajine in jim s tem hoče odvzeti edino možnost, da dvignejo svoj glas v znak protesta proti divjanju fašističnih provokatorjev, požigalcev in morilcev.

Prepričani smo, da bo svobodoljubna mladina vsega sveta razumela naš protest in ostro obsodila dejanja fašističnih elementov v Trstu in coni A Julijske Krajine. Prepričani smo, da bo obsodila ukrepe anglo-ameriških okupacij.

Poslanik Cankar pozvan v Beograd

Atene, Grčija — Maršal Tito je pozval Izidorja Cankarja, jugoslovanskega poslanika v Atenah. Odgovor, kakor se v poročilu trdi, ne pomeni preloma diplomatskega odnosa med Jugoslavijo in Grčijo.

Cankar je pozvan vsled dejstva, da grški mornaristični listi napadajo maršala Tita in jugoslovansko vladov. V Atenah ostane opravilni poslovo jugoslovanskega poslanika.

Odpoklic jugoslovanskega poslanika, po mnenju opazovalcev pomeni povečanje napetosti med Grčijo in Jugoslavijo. Znano je, da notranja grška monarhistična reakcija vrši na znotraj kruta in drzna nasilstva proti demokraciji in s tem seveda hkrati drzna izjavanja ob meji poleg napadov v časopisu proti maršala Tita in jugoslovanske vlade.

SAMO 36 MILIJONOV

Ottawa — Odbor za industrijo je naznanil, da znaša profit Canadian Steel kompanije, kjer je sedaj v teku stavka delavcev za zvišanje plače in krajši delovni teden, samo 36 milijonov dolarjev v skupni imovini.

Čisti dobiček je znašal za zadnje leto, 4.150.259 dolarjev. Precej lepa vsota. Ni čudno torej, da so se baroni jeklarne industrije uprli z vsemi intimidacijami proti stavki jeklarskih delavcev, ker bi zvišanje plače delavcev, vsaj nekoliko prizadelo ogromne dohodke.

LAŽNE VESTI IZ RIMA

Iz Rima zopet prihajajo poročila, da se nahaja vojska Sovjetske zveze podprta z jugoslovansko vojsko ob grški meji. To poročilo pravi, da je to znak priprave za napad na Grčijo in zlasti na Dardanele, katere želi osvojiti Sovjetska zveza.

Poročila iz Rima so se še vedno pokazala kot lažnjiva, tako pa tudi zgornje poročilo.

Mi, hočemo mir, toda pravičen mir, vreden onih, ki so največ žrtvovali v tej vojni - Tito

Naslednji govor je podal ministrski predsednik Federativne Ljudske republike Jugoslavije na velikem zborovanju kovinarskih delavcev na Jesenicah v zvezi z problemi, ki so mednarodne važnosti in v zvezi z najnovejšimi provokacijami čez jugoslovansko mejo, katere ogrožajo državno suverenost in državne pravice. Njegov govor je obenem odgovor na takozvani "ultimat", ki so ga Zdrružene države naslovile Jugoslaviji v zadevi dveh ameriških letal. Njegov govor se glasi:

"V tem času, ko je treba graditi pravičen mir, kadar se za zeleno mizo vršijo pogajanja, smo prisiljeni konstatirati neljub zaključek, ki nas globoko gane. Prišli smo do spoznanja, da nekatere države, ki so se skupaj z nami borile, ne želijo osvobodilni mir, ampak imperialistični mir. Mi ne moremo odobriti tak mir. Mi smo vodili osvobodilno vojno in težili za tem, da so osvobodili naši bratje in sestre na drugi strani demokracijske črte, da so združili z nami — z svojo matično državo.

Ta osvobodilna vojna, je bila težka in naporna vojna. Zahtevala je milijone ljudskih življenj. Med državami, ki so največ žrtvovala se vrste Sovjetska zveza, Jugoslavija, Poljska, in druge. To so ogromne žrtve, ki so jih države doprinele za zmago in so znašale največje breme vojne. In danes povsem tem izgleda, da se jim ne prizna njihove žrtve in zasluge za skupne stvari v tej vojni. Pa prav tako izgleda, da bo težko doseči pravičen mir, toda mi bomo delali nadalje na tem da se ostvari. Naši narodi so milojubni in svobodoljubni narodi.

Ameriška reakcija ogroža pravice narodov Jugoslavije

Po več mesecih drzne kršitve in gaženju suverenih pravic Jugoslavije, ameriška imperialistična reakcija, prisiljena ob neizpodbitem dejstvu o postopkih v okupirani coni A, se je poslužila še bolj drzovitih metod v namenu, da opraviči svojo agresijo in prikaže Jugoslavijo v svetlu kršitelja ameriških pravic in rušiteljem mira.

Narodi Jugoslavije, na čelu z maršalom Titom, so odločno na strani svojih pravic. Oni ne branijo interese samo Jugoslavije, temveč interese vseh manjših narodov — branijo interese svetovnega mira.

Sedanje stališe ameriških predstavnikov in posebno njihov "ultimat" sta jasen dokaz, da stalno letanje ameriških letal preko jugoslovanskega teritorija v zadnjih mesecih, kakor tudi številni dogodki v Julijski Krajini, ni slučajnost, ampak namišljena provokacija.

Prav tako ni slučajno, ker so ti dogodki dosegli do viška v teku zasedanja mirovne konference v Parizu, na kateri se morajo rešiti mnoga življenskih interesov za Jugoslavijo, vprašanja. Ameriška kot ostala reakcija si prizadeva sprečiti, da bi Jugoslavija dobila to kar jo pripada.

V zaledju vsega tega so prikriti načrti. Jasno je, da se gre za tem, da se v Jugoslavijo povrne staro stanje, kako bi mogli nemoteno letati tuji avioni ter z zemljo gospodariti tuji trusti in monopolisti.

Narodi Jugoslavije so se enkrat postavili pred nove in velike preizkušnje. Toda oni ne popuščajo in niti odstopajo, temveč energično branijo svoje pravice, svojo neodvisnost. Spritoh dejstva naša delovna emigracija ne more ravno dušno gledati krivico, ki se jo narodom Jugoslavije nanaša na v-

JAVNO MNENJE ZAHTEVA OPOKLIC POLICIJE IZ HAMILTONA

OBLASTI NAMESTO DA BI ZVIŠALE PLAČO DELAV- CEM POSLALE POLICIJO

Hamilton, 27 avg. — Glasom poročil iz stavkovnega področja jeklarskih delavcev v Hamiltonu, je tukaj prispela državna in provincijalna policija takore. v "pomoč" mestni policiji, da bi vzpostavila red in postavbo. Oddelki provincijalne in državne policije so prispeli z posebnim vlakom, letali in tudi avtomobili okrog 600 po številu.

Po mnenju gotovih opazovalcev pričakuje se spopad med stavkarji in oddelki policije. To mnenje bazirajo na dejstvo, da so ojačani policijski oddelki poslani ne v pomoč mestni policiji za vzpostaviti red in postavbo, temveč v pomoč stavkolomcem in jeklarski družbi, katere si prizadeva pod vsako ceno razbiti stavko jeklarskih delavcev. Drzni izpadi in provokacije stavkolomcev so temu dovolj močno potrdilo.

Dosedanji pregovori, ki so se

NAD DESET TISOČ LJUDSTVA DEMONSTRIRALO V HAMILTONU

Hamilton, 27 avg. — Nad deset tisočev ljudstva se je zbralo na daleč tovarne, kjer se vrši stavka jeklarskih delavcev. Ljudstvo v Hamiltonu, ki podpira stavkarje se je zbralo v znak protesta proti poslanim oddelkom provincijalne in državne policije.

Jack Dowling, internacionalni predstavnik unije jeklarskih delavcev je izjavil: "Ne moremo je voditi pregovore z silami, katere drže bajonete na plečih. Mi demonstriramo ker se zavedamo, da nam preostane še eno sredstvo, to je, sedeča stavka. Mi smo prisiljeni na to, ker se je situacija v teku sedem tednov stavke že nekajkrat izpremenila. Toda mi ne gremo na konferenčni sestanek v sobo, kjer se držijo bajoneti na plečih."

Močni znaki kažejo, da se bodo jeklarskim delavcem pridružili delavci iz ostalih tovarn ter okoliški stavko v znak protesta proti postopku oblasti in jeklarske družbe. Veliko nezadovoljstvo vlada med prebivalci v Hamiltonu vsled resne situacije, ki so jo povzročile državne in provincijalne oblasti z poslanimi policijskimi oddelki proti stavkarjem. Med tem mini-

JUGOSLAVIJA ODKLONILA AMERIŠKI ULTIMAT

Pariz, 26 avg. — Dopisnik Tanjuga pravi, da je z strani jugoslovanskega veleposlanika v Washingtonu, Save Kosanovića, poslobočen izjaviti, da je Jugoslavija odklonila ameriški ultimati glede izpustitve ameriških letalcev in drugih potnikov, ki so se nahajali v letalu, ker ti so bili izpušeni prej kakor pa je nota prispela na odgovorno mesto.

Kot znano dne 9 avgusta je bilo ameriško letalo, na katerem se je nahajalo sedem Amerikancev in dva Madžara, prisiljeno spustiti se na tla. Potniki in pilot so bili prepeljeni v Ljubljano in tam zadržani za nekaj časa. To je kot razvidno povzročilo, da je ameriški državni tajnik ne samo zahteval nasloviti ultimati Jugoslaviji, temveč celo prekiniti nadaljno razpravo na mirovni konferenci, ne glede na to, da je bil polet ameriškega letala protizakonit, da je treba spoštovati državni suverenitet in državne pravice.

Ker je z tem deloma zadovoljeno zahtevi ameriške note, ko je Jugoslavija izpustila zadržane potnike in posadko letala, se smatra da se obenem odkloni drugi del note, katere dolži Jugoslavijo za "kršitev" medzavezniških odnošajev in izzivanje.

Veleposlanik Kosanović pravi, kako zavezništvo četito in dajajo vse udobnosti največjim vojnim zločincem kljub temu da je Jugoslavija zahtevala njihov izročitve. Njih se izkloščila, pravi Kosanović.

Obravnava proti škofu Rožmanu

New York — Njujorški "Times" prinaša poročilo iz Beograda, katero pravi, da se je začela sodna obravnava proti škofu Gregoriju Rožmanu, 21. t.j. to je preteklo soboto.

Rožman, 66 let star, se sedaj nahaja neke v britanski okupacijski coni v Avstriji. Poročilo nadalje pravi, da se bo vršila enaka obravnava za kolaboracijo s sovražnimi silami tudi proti zagrebškemu škofu Stepincu.

Kakor Rožman tako tudi Stepinac sta službovala fašističnim okupatorjem in se nista zmenila za peto božjo zapove, ki pravi: "Ne ubijaj!"

Izdajalec Rupnik pred sodiščem

Ljubljana — (Tanjug) Pred vojaškim sodiščem 4. armije v Ljubljani se je začela zadnji teden obravnava proti skupini narodnih in vojnih zločincev. Obtoženci so: Leon Rupnik, gen. bivše jugoslovanske vojske in za časa okupacije takozvani predsednik "Ljubljanske pokrajine"; Erven Režener, nemški državljani, general in višji policijski vodja SS-esovcev; dr. Gregorij Rožman, dr. Miha Krek, bivši minister, Milko Vizjak, bivši polk. jugoslovanske vojske in dr. Lovro Hacin, bivši policijski načelnik v Ljubljani.

Obtožnica dr. škof Gregorij Rožman in dr. Miha Krek bosta obsojena v odsotnosti, ker se oba nahajata v begunstvu.

Potek obravnave pričobimo v prihodnji izdaji. Ured.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaro-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.Nobene provokacije ne bodo
uspele zatemniti resnice

Zadnjega tedna je prišlo na površje v svetovno javnost samo to, kar se je že dalj časa pripravljalo, kuhalo in mešalo. Prišlo je sicer to, kar se docela ujema z stališčem gotovih zastopnikov sedaj na mirovni konferenci z njihovimi pogledi in pripravnostjo odločati odredbe za povojni svet.

Kot znano, Združene države so naslovile Jugoslavijo "ultimat" v zadevi zračnega incidenta, ki se je dogodil vsled neprestanih poletov letal preko jugoslovanske zemlje. Dva ameriška letala sta bila prisiljena spustiti se na tla, eno ne daleč Ljubljano in drugo pa je treščilo v planinu na tla ne daleč Bleda v Sloveniji. Nota ali "ultimat", kakor so to na prvih straneh z velikimi črkami naslovili reakcionarni in reakcionarnim načelom vdani časopisi, je zahtevala v teku 48 ur izpustitev posadke in potnikov, ki so se nahajali v letalih. Nota je prišla sicer toliko prepozno, da so jugoslovanske oblasti izpustile člane omenjene posadke in potnike, predno je bila nota izročena na določeno mesto.

Reakcionarno dnevno časopisje je ta incident tolmačilo pač tako, kakor mu so narekovali interesi črne reakcije in imperialističnih krogov. Na Jugoslavijo se je zvrčalo vso odgovornost in so nekateri državni uradniki celo zahtevali oboroženo intervencijo proti Jugoslaviji in seveda obenem proti Sovjetski zvezi. Obdolžili so Stalina in Sovjetsko zvezo, češ da je v zaledju "notranje uprave" v Jugoslaviji in da "narekuje" maršalu Titu, kaj naj "dela" danes, kaj jutri in kaj pojutrišnjem. Jedro reakcionarnega besnila je mogoče videti v tem, kako se more Jugoslavija sploh drzniti zaustaviti polete gotovih letal nad svojo zemljo. Nasprotno pa ni bilo omenjeno ne prej in tudi sedaj ne ničesar o številnih opominih in protestih proti kršitve državne suverenitete in pravicah, ki jih ima po mednarodnem ugovoru Jugoslavija kakor vsaka druga država. Protesti Jugoslavije v tem oziru so bili enostavno ignorirani tako z strani gotovih odgovornih vojaških krogov kakor z strani reakcionarnega tiska.

Kako je prišlo do neljubega incidenta, je odgovoril maršal Tito v svojem govoru, ki ga je imel na zborovanju kovinarjev na Jesenicah v Sloveniji. Njegov govor sloni na dejstvih, ki jih je nemogoče izpodbiti ne z grožnjo in niti ne z številnimi provokacijami, ki so se ponavljale ob jugoslovanski meji.

Vsekakor važno je tu omeniti par besed zakaj toliko slabe volje napram Jugoslaviji z strani gotovih krogov, kateri bi morali biti hvaležni Jugoslaviji, da je rešila tisoče življenj vojakom zavezniških armad. Zakaj tako drzna gonja in provokacije na njenih mejah? Zakaj tako drzno in surovo postopanje nad ljudstvom v okupirani coni? Če je kakšna podlaga za vse to in kakšen ji je namen?

Cel svobodoljubni svet ve in zna, da so narodi Jugoslavije v teku štiriletna borbe doprinesli za stvar zmage Združenih narodov 1.700.000 svojih najboljših sinov in hčera. Cel demokratični svet zna, da so se narodi Jugoslavije osvobodili zunanjih in notranjih sovražnikov prav sami razen zelo pičle pomoči, ki so jo dobili od zunaj. Toda enako ves demokratični in svobodoljubni svet zna, da so narodi Jugoslavije v krvi ustvarili nezlomljivo bratstvo in edinstvo kakor v nobeni drugi državi izven Sovjetske zveze. Kakor so neustrašeno jurišali na bunkerje in zasede sovražnika, sedaj jurišajo iz ene v drugo ofenzivo obnove porušene in oropane domovine. Ustvarjajo čudeže pri obnovi kakor so jih ustvarjali v krvavi borbi proti fašističnim okupatorjem. To potrjujejo številna poročila gotovih zunanjih poročevalcev, to potrjujejo pisma svojcem na ta kontinent, to potrjujejo tudi gotovi uradniki, kateri so bili v Jugoslaviji. Tako je pred nedavnim izjavil direktor UNRRE, La Guardia, da je Jugoslavija edina država v Evropi s zdravim denarnim valuto, kjer se faktično življenjske razmere z vso hitrostjo zboljšujejo in dvigajo vedno na višjo stopnjo, itd.

Ta tako svetel in odsevajoči primer, kaj pomeni prava Ljudska oblast, kaj pomeni resnična demokracija, je več kot verjetno zelo grenka pilula za gotove zunanje imperialistične kroge. Nikakor jo ne morejo požreti na tihem brez hrupa in provokacij, brez gonje in izzivanja. Seveda dosti lažje bi jo požirali, če bi na znotraj Jugoslavije nudil upanje na zaokrenitev stanja kak Mihajlovič, Pavelič, Rupnik, Nedić in njim podobni. Toda narodi združeni bolj kot kdaj prej v zaščiti velikih tekovin osvobodilne vojne, so ne samo obsojili narodne izdajalce z kaznijo kakršno zaslužijo, ampak za vse čase odstranili upanje, da bi se kdorkoli bogatil na račun njihove zemlje in njenega bogastva, najmanj jih pa razdvajal za avanturistične cilje.

Reakcionarni in imperialistični elementi pritisnjeni ob zid z temi enostavnimi in golimi dejstvi, si seveda prizadevajo na en ali drugi način podceniti vlogo Jugoslavije in z tem omehčati ta trda dejstva v njeni zahtevi, da se ji povrne njeno ozemlje, plačajo vojne reparacije in spoštuje državna suverenost in pravice, kakor jih določa mednarodni ugovor. Toda ti krogi so ne malo pritisnjeni z dejstvi, ki jih je treba upoštevati za povojni svet, za katerih načela so se borili miroljubni in demokratični narodi sveta. Oni so se borili ne zato, da se bi določala meja z nasajenimi bajoneti, strašenjem in blokado za

REAKCIONARNA POLITIKA VATIKANA IN NARODNO
REPUBLIKANSKO GIBANJE V FRANCIJI

(Nadaljevanje)

To je ena izmed najbolj krčevitih težav Vatikana. L. 1910 je pruski minister pri sv. stolici g. Muhlbach, naprosil kardinala Merry del Vala, naj se dovoli, da bi odprli novo poljsko semenišče v Rimu; glavni državni tajnik je odgovoril: "S čim bi mogla ta ustanova vznemiriti prusko vladno? Poljski semenišniki se bodo v Rimu navzeli nove miselnosti. Ločeni bodo od svojih družin, od svoje domovine, od svojih narodnih tradicij. Celo pisma, ki jim bodo prejemali iz Poljske, se jih ne bodo izročala, dokler jih ne bodo cenzurirali višji obveščevalci".

V Franciji je popež izkoristil ločitev cerkve od države 1. 1905., da je zatri vse nacionalne težnje francoske duhovščine. Katoliški zgodovinar Maurice Pernot je pisal (Sveta stolica in svetovna politika): "Skozi let (1904-1914) so šli naporci sv. stolice ob podpori proklertikalne politike vlade za tem, da bi "raznarodili" episkopat in francosko cerkev." Od takrat imenovanje škofa niti najmanj ni odvisno od pritrdila francoske vlade in ni se obnovilo načelo, ki je v Franciji tradicionalno, da francoska duhovščina voli škofa. Škofa imenuje Rim. V pripravljani anketi papež samo sprejema uradna mnenja "uglednih" duhovnih oseb in laikov. Tako je škof moč zaupanja aristokracije, ki daje svoje mnenje cerkvenim odposlancem in — po svojem imenovanju in slepi podrejenosti rimskemu dvoru, kamor mora periodično hoditi, polagati račune in prositi za direktive — je škof agent tuje sile.

Končno daje v Franciji vsako leto zbor kardinalov in nadškofov, ki je pod budno kontrolo Rima, vsemu episkopatu gesla in navodila in mu jemlje tako celo dozdnevno nacionalno neodvisnost.

Iz tega je razvidno, kako je Vatikan oborožen, da uspešno posreduje na političnem področju. Toda ta zamotan mehanizem je sposoben, da dela izredno gibčno. V pogledu Francije je na primer papeštvo dobilo nauk iz zgodovinske izkušnje; kardinal Rampolla je rekel: "Francoski se boje vladanja duhovnikov." Prav tako je Leon XIII. po volitvah 1. 1889, ki so pomenile poraz konservativcev, uporabil francoske katoliške sile za ustanovitev čisto verske stranke, ki ni imela nobenih izglede na uspeh, toda svoje sile je delila med konservativce in buržoazijo. To je bila tako imenovana politika "zbiranja".

V drugih deželah je poizkušal Vatikan ustanoviti čisto verske stranke, ki bi bile organizirane po dekanijah in škofijah pod vodstvom škofov. Ti poizkusi so se povsod izjalovili, razen v Avstriji in Portugalski.

Nasprotno pa se je v polni meri obnesel poizkus dona Luigija Sturza z ustanovitvijo narodne stranke, ogibajoče se imena in verskega obeležja. V listu "La Croix" z dne 10. januarja 1910 je pisal rimski dopisnik: "Vse kaže, da se bodo francoski katoličani, kakor tudi Nemci med letom sporazumeli v pogledu ustanovitve svetovnega centra, ki bi lahko postala njegova politična vloga pomembna. Pet in trideset let pozneje je ta izredno gibčna formulacija trumfirala v Narodnem republikanskem gibanju.

II.

SODOBNA POLITIČNA LINIJA
VATIKANA

Našli smo osnovne nauke in sredstva za politično akcijo Vatikana. Zdaj je umestno definirati njegovo stališče do sodobnih problemov, skratka njegovo politično linijo. Kot večni sovražnik demokracije in socializma je Vatikan izredno jasno opredelil svojega glavnega sovražnika: to je Sovjetska zveza. Že četrta stoletja prevladuje v vsej vatikanski politiki sistematični antisovjetizem in antikomunizem.

V popolnem razmahu revolucije, ki je ataman Petljura s krvjo zalival Ukrajino (od junija do novembra 1919) — je bil papež Benedikt XV. prvi vladar, ki je uradno priznal tega krvnika Ukrajine. Istočasno je kardinal Ratti (bodoči Pij XI.) kot apostolski nuncij v Varšavi vodil plebiscite na vzhodnih mejah, goječ bolesto mržnjo do boljševizma, ki jo je ohranil do svoje smrti. Ko je postal papež Pij XI., izdal leta 1937 poslanico "Divini redemptoris", da je razglasil "zelo resno nevarnost komunizma" tedaj, ko je Musolinis s krvjo zalival Egiptijo in

rušil s Hitlerjem v Španiji svoj novi plen. Njegov naslednik Pij XII., je kar poskakoval od mržnje in radosti ob izključitvi ZSSR iz Društva Narodov. Ta isti papež Pij XII. ostane leta 1945 prvi pobornik antisovjetizma. V juniju 1945 objavi, da je boljševizem "prav tako strašna nevarnost, kakor nacizem". V svoji božični poslanici 1. 1944 je že opozarjal vernike, naj se varujejo "neklih demokracij, ki so samo krinke, pod katerimi se skriva nekaj, kar je namanj demokratično". V Italiji sami je Togliatti apeliral na poglavarja cerkve, naj prenehajo z vmešavanjem v politiko, vatičansko glasilo pa je odgovarjalo, da gre samo "za akcijo, ki je njen namen voditi duhove in zagotoviti zaščito pred komunističnim brezverstvom in njegovimi posledicami". (La Croix, 18 aprila 1945).

Poljska je dala Vatikanu bazo za napad: pod Hitlerjevim vladanjem je papež po želji nacistov prepustil poljske škofije nemškim škofom — kar je pomenilo grobo kršitve konkordata med Poljsko in Vatikanom — papež pa je postal zagovornik najhujših poljskih fašističnih klik. Za to umazano delo je zbiral episkopat starca in novega sveta. V tej kampanji so se seve v prvi vrsti odlikovali ameriški škofje na čelu z monsignorom Spellmanom; v svoji izjavi, ki jo je podal v novembru 1945, so sprejeli Gobelsov bojni klic: "ZSSR" — pravijo — "hoče vključiti vse dežele v svoj politični sistem. Na svoj račun ustanavlja v Evropi marionetne vlade." In od Ameriške vlade so zahtevali, naj nastopi proti ZSSR. Isti ameriški škofje so izrazili po direktivah iz Vatikana svojo zaskrbljenost zaradi Latvije, Estonke in Litve. "Države" — pravijo — "ki so kakor vse kaže

pogoltjene, ne da bi bile izrazile svoje mnenje." Te preživšnosti pozablja (?) porazne plebesite iz leta 1940. Latvijski poglavarji cerkve, ki so našli zavetišče pri Francu v Španiji, isti ki niso nikoli povzdignili svojega glasu, ko je Hitler spreminjal baltske dežele v grobnice, objavljajo spodbujeni s to pomočjo v frankističnem radiu 22. novembra 1945: "Spoznali smo sovjetski režim in izkušnje nas silijo, da povemo, da je Latvija zdaj ena sama velikanška ječa."

Tako poizkuša papež še enkrat ustanoviti "Sveto alianco" proti ZSSR. Temu načrtu je zares posvetil posebno pozornost. Ko se mu je 25. decembra 1939 zbor škofov zaozlobil, je papež Pij XII. formuliral svojo proti sovjetsko politiko in razglasil moč koalacije proti ZSSR: "Storimo konec tej bratormorni borbi (vojni proti Hitlerju) in strmino svoje napore proti skupnemu sovražniku, brezverstvu (ZSSR)."

Ta "fikсна ideja" antisovjetske križarske vojne, ki je krepka os vatičanske politike, je pritegnila papeža (seveda pa tudi vse nacionalne episkopate) na stran fašizma.

V decembru 1926, prav v času, ko je začel duce borbo za katoliško akcijo po vsej Italiji, je papež pozdravil v Musoliniju "moža Previdnosti." Musolini je s svoje strani vedel, kolike koristi bo lahko imel če se nasloni na cerkev. Z lateranskim pogodbo (11. februarja 1929) je dobil Vatikan odškodnino v znesku 1.750.000.000 lir, katolicizem je postal državna vera, križ je prišel v šole in škofo so prisegli zvestobo fašistični državi. In res, te zvestobe niso nikoli prelomili. "Paris Midi" je 27. decembra 1939, drugi dan po sestanku Musolinijevega zastopnika Gina Alfieria s papežem

zelo duhovito povedal, v čem je ključ te zveze fašizma z Vatikanom: "Enodušnost obeh Rimov sloni na borbi proti komunizmu."

Enaka vprega se je izvršila tudi v Nemčiji: 20. julija 1933 je von Papen (ki je izjavil: Hitlerizem je krščanska reakcija proti duhu leta 1889") podpisal s kardinalom Pacelijem (sedanjim papežem) tak konkrdat, ki je prisilil tudi nemške škofe, da so prisegli Hitlerjevi državi. Njihova zvestoba je bila zares vzgledna. Tako so v Fuldi zbrani nemški škofje 24. decembra 1936 v skupnem pastirskem pismu razglasili: "Vodja in kancelar rajha Adolf Hitler je pravočasno spoznal prodiranje boljševizma. Ves se je posvetil nalogi, da odvrne to strašno nevarnost od našega nemškega naroda in od zapada. Nemški škofje smatrajo za svojo dolžnost, da podpro vodjo rajha v tej borbi z vsemi sredstvi, kar jih imajo na razpolago na področju vere."

"Temps" z dne 24. oktobra 1940 nam prinaša novo pastirsko pismo iz Fulde, ki govore v njem nemški škofje o veliki žrtvi, ki jo je prispevala nemška oborožena sila za "veliko stvar svobode vseh narodov."

V Španiji, kjer zares ni šlo za "spoštovanje obstoječega reda", se je ves episkopat pridružil Francovim upornikom. V novembru 1936 je pisal primas Španije kardinal Goma: "Ta vojna je vojna, ki spodbuja španskega duha proti onemu drugemu duhu — če temu sploh lahko pravimo duhu — ki bi rad utopil v morali marsističnega materializma vse, kar je človeškega."

Končno so v Franciji 24. julija 1941 zbrani francoski kardinali in nadškofje enodušno izjavili: "Globoko spoštujemo poglavarja države in zahtevamo da se takoj zberemo okrog vsi Francozi. Ohrabruje-

mo naše vernike da se mu pridružejo v delu za obnovo, ki ga je začel. Naša dolžnost je, da skupne stvari priključimo sodelovanju cerkve."

Taka je bila politika Vatikana pod fašistično oblastjo. V teh deželah je episkopat kot papeževo orodje ustanovil skupno fronto s fašizmom.

Po vojaškem zlomu fašizma poizkuša vatičanska politika, ki je ostala zvesta svoji liniji, preprečiti, da bi nastale na razvalinah fašizma demokracijske anti-fašistične vlade. Zato je treba rešiti vse fašistične ustanove in fašiste, kar jih je še ostalo in kar se jih da rešiti.

V Italiji je zahteval papež v novembru 1945 pomilostitev za 200 vojnih zločincev. Papež ljubosumno bedi nad Italijo in njegovi viri so več kakor duhovne narave: lateranska stvar bi bila v nevarnosti, ko bi resnično demokratična vlada ločila cerkev od države.

Papež Pij XII. dovoli bivanje v Vatikanu staremu zastopniku Hitlerja v Vatikanu von Weitzackerju in staremu zastopniku Vichija Leonu Berardu kot "osebama s posebno misijo", da bi ju rešil kazni.

Sicer pa nepenajo škofje vseh dežel vse sile, da bi zaščitili izdajalce in vojne zločince. Prav v času, ko prikaže v Belgiji odkritje dokumentov o navezovanju stikov med Hitlerjem in kraljem Leopoldom belgijskega kralja v pravi luči, nastopi v Belgiji nadškof iz Maline kardinal van Rey 1. novembra 1945 v zaščito izdajalskega kralja: "Pri nas se opaža," — pravi — "oživiljenje agresivnega antiklerikalizma, ki brez vzroka napada duhovščino in ji šteje v greh, da vzklika "Živel kralj!" — kakor da bi bil to nekakšen pun-tarski vzklík."

V Jugoslavije je Vatikan v začetku novembra 1945 poostrel kampanjo proti tako imenovani preganjanju cerkve in v polni meri podprl zaščitnika ustašev-izdajalcev, zagrebškega nadškofa monsignora Stepinca.

Remek delo pa je poizkus reševanja nacistične Nemčije. Sedanj papež Pij XII., ki je živel kot apostolski nuncij 20 let v Nemčiji, ne rešuje Nemčije prvi-krat: leta 1917, ko se je kot nuncij v Münchenu imenoval še kardinal Pacelli, je začel "ofenzivo miru", ki bi edina lahko rešila pangermanizem Viljama II., leta 1944 je zavzel enako stališče: šele takrat je začel protestirati proti bombardiranju odprtih mest ko so bili nacisti izgubili premoč v zraku, in pomnožil je predloge za "beli mir" takrat, ko je bil poraz fašizma že na dlaní.

Zdaj gre za to, da se reši vse, kar je še ostalo od fašizma. Njegov najboljši pobornik je kardinal Faulhaber, poglavar katoliške cerkve na Bavarskem. Kardinal Faulhaber je organiziral zbiranje prispevkov za aretirane nacistične, protestiral je proti odstranitvi nacistov iz administracije: "Če boste uporabljali načelo, da izključite vsako osebo, ki je bila član stranke, ne boste imeli nikoli dovolj uradnikov da bi pognali kolo industrije, dokončali obnovo ter usposobili državo in običnino administracijo." Mož ne daje argumentov, ki bi stvar samo ublažili, on naravnost zagovarja Hitlerizem: "Najtežji in najnужnejši problem" — pravi kardinal — "je problem pravičnosti. So nacisti in nacisti, trdita je delati razliko celo med SS-orci več tednov so prihajali v Dachau ameriški novinarji in vojaški zastopniki; za filme so posneli strahote tega nesrečnega taborišča, da bi pokazali vsemu svetu, celo najbolj zakotni zamorski vasi, sramoto nemškega naroda. Enako strašen film pa bi lahko izdelali iz posnetkov prizorov bede, ki jo je povzročilo po vsej Nemčiji ameriško in angleško bombardiranje iz zraka. "In glejte dobri kardinal je rehabilitiral nacistično vojno je pač vojna, mar jim moremo kaj očitati?"

In pri tem delu sodeluje episkopat vsega sveta. V Angliji je objavil katoliški list "Herald" poziv na odpustanje: "Saj niso Nemci krivi", piše list — "da so izbrali to mračno pot iztrebljenja svojih sosedov."

Z namenom "prevzgoje" Nemčije je westminsterski nadškof monsignor Griffin 10. novembra 1945 objavil po londonskem radiu: "To se ne bo posrečilo, dokler bodo obstajale samo posvetne šole. V Nemčiji je treba znova odpreti verske šole." Torej nemško mladino je treba zaupati Faulhaberjem in profašističnim škofom, ki so ostali na pričiščkih, raz katere še kar naprej podpirajo Hitlerja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Z "mladinske proge" pise
mladina Novomeške brigade

je najboljša slovenska brigada na gradnji mladinske proge, je poslala okrožnemu odboru Ljudske mladine Slovenije za Novo mesto pismo, v katerem piše o poštovnem delu, uspehih in življenju mladine:

Dragi tovariši in tovarišice!

Mislimo, da je prav, če vam sedaj pišemo, ko smo že več kot mesec dni na gradnji "Mladinske proge", in ko smo pri svojem delu že dosegli nekaj uspehov.

Od 14. maja smo v mali vasi Broduš, 10 minut oddaljeni od mesta Brečka. Preden smo prišli v Brodušo smo v Brčkem gradili začasnó progo od Gunje preko pontonskega mostu do postaje Brečko, pa kateri bo vlak vozil toliko časa, dokler ne bo popravil velik železniški most preko Save, ki je bil v vojni porušén.

V Brodušu pa smo prevzeli zemeljska dela na sektorju med kilometri 3680 do 5000. To je sektor na prvi sekciji kjer je največ izkopa in največ nasipa. Na kilometru 3680 je že skoraj dograjen 35 m širok betonski most, ki se bo imenoval "most ličke mladine", ker ga je zgradila lička mladina. Tu smo zgradili 6 m visok in 100 m dolg nasip, za gradnjo tega pa smo prepeljali 8000 kv. m zemlje od kilometra 5000, kjer smo v ta namen izkopali 700 m dolg in dva metra globok vsek. Zemljo prevažamo v vagončkih, po ozkotirni železnici, ki smo jo postavili. V začetku smo delali na tem sektorju sami, pozneje pa sta nam prišli pomagat dve četi bjelinske brigade. Po končanem delu betonskega mostu pa dela našim sektorju tudi Lička brigada, tako da delamo v treh skupinah po 6 ur. Začetek Mladinskega tedna smo proslavili s svečano brigadno konferenco, na kateri smo dali obveze, da bomo dvignili delovni čas od 6 na 9 ur dela na dan. Vsi smo si prizadevali, da bi delo in efekt dela čimbolj povečali. Novomeška in četrta trebanjska četa pa sta se domeniili, da bosta šli na delo ob 1 uri po noči.

Ko je zvedela za to črnomoljska četa, je odšla na delo ob pol 12. uri, zakurila velik ogrevalni priči, začela delo in delala neprekinjeno 12 ur. Pozneje nam je glavni štab mladinskih delovnih brigad prepovedal tako povečanje delovnega časa in nam v bodoče Obveza bi bila do 15. že izvršena, Novomeška delovna brigada, ki

toda med tem je dva dni deževalo in zato bomo delo končali 17. t.m.

Naši uspehi v delu so veliki. V 4664 delovnih dneh smo napravili 335.436 delovnih ur in smo v tem času nakopali 2809 kub. m zemlje in prevozili 5196 kub. m, splanirali 5102 kv. m, od trave očistili 3269 kv. m. gradnji mostu smo delali 296 ur. Napravili smo 39 kub. m betona, nakopali 74 kub. m peska, naložili in izvzili 210 kub. m peska, naredili 4 betonske dovolil delati samo po 7 ur dnevno. Toda vkljub temu bomo izpol-

Zahvala Slovincem v
Sudbury

Glavni odbor Rdečega Križa Slovenije je naslovil potrdilo Janezu Košmrl in Jožetu Nemanici, za sprejeto denarno vsoto \$1.000.-00, katero sta poslala Rdečemu Križu še v januarju mesecu t.l. V pismu Rdeči Križ Slovenije se zahvaljuje v imenu vseh trpečih in vzpodbuja k še nadaljnjemu dobro namenjenemu delu. Pismo se glasi:

Gospod John Kosmrl: Z veseljem smo prejeli Vaš dopis od februarja 1946, s katerim nam sporočate, da ste ustanovili "Slovenski klub" za pomoč Sloveniji in da ste nam preko "Bank of Toronto" poslali \$1.000 — (entisoč dolarjev), oziroma v ameriški valuti \$900.00. Hvaležni Vam potrjujejo, da smo omenjeni denar prejeli že 21. 1. 1946 v znesku din 44.928. — Prejem tega denarja Vam nisimo mogli preje potrditi, ker nismo vedeli, kdo nam ga pošilja v kakšne svrhe. Zato sprejmite naknadno v imenu vseh po fašističnem terorju trpečih najiskrenejšo zahvalo. V Vašo informacijo pa Vam sporočamo, da smo ta znesek poleg drugih večjih zneskov uporabili za nabavo postelj za dečje domove.

Prilagamo Vam poročilo o poslovanju Rdečega Križa Slovenije kakor tudi nekoliko izvodov našega glasila "Vestnik", iz katerega boste razvideli delovanje našega Rdečega križa, ki si na vse načine prizadeva celiti rane, ki jih je zadal fašistični okupator.

V nadalje Vas v imenu vseh trpečih vzpodbujamo k nadaljnjemu delu.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Za v. d. predsednika:

Šlibar Martin

Tajnica:

Falatoval Milica

Pečat

nili obvezo, ki smo jo sprejeli na brigadni konferenci. Sklenili smo namreč, da bomo sektor, ki je dolg 1320 m dovršili v roku 14 dni. Izdne in popravili progo v dolžini 2175 m. Poleg tega smo napravili še več manjših del, izkopali smo temelj za propustno cev v prostornini 66 kub. m, iztovarili 14 vagonov in pomagali v tiskarni pri tiskanju časopisa.

Za vse delo, ki smo ga izvršili, smo dobili od Glavnega štaba priznanje kot najboljša slovenska brigada.

V naši brigadi pa mladina ne zanemara tudi kulturnega prostovoljnega dela. Vsak dan imamo po eno ur čitanja po čitalnih grupah. S tem smo dosegli, da se vsi mladinci zanimajo za čitanje knjig in sami prihajajo ponje. Poleg tega imamo redna predavanja, strokovna, poučna in politično vzgojna. Vsak dan gojimo tudi fizikulturo, vzbujamo lahko atletiko in v tekovanju brigad prve delovne skupine smo dosegli prva mesta v teku na 100 m, v teku na 60 m, pri štafeti 4 krat 60 m, ter na teku 1500 m.

Hrano v brigadi imamo zelo dobro. Zdravniki pa pravijo, da je tudi higijena pri nas najboljša. Zdravstveno stanje je sploh odlično. Nihče še ni v brigadi resno obolel. Tudi nobena težja nesreča ali poškoba se ni pripetila.

Delovni polet v naši brigadi je velik. Vsi se zavedamo velikega pomena Mladinske proge za obnovo naše države. V vsakem pogledu so postali naši mladinci in mladinke novi ljudje. Ob prihodu so bili nedisciplinirani; plahi in neodločni, ker še nikdar ni stala pred njimi tako velika naloga in ker mnogi od njih še niso živeli v kolektivni. Danes pa imamo v brigadi samozavestne ljudi, polne vere v življenje in v samega sebe. Z gradnjo Mladinske proge se bomo vrnili kot nova mladina, mladina novega časa, vredna nove Titove Jugoslavije. Mnogi izmed tovarišev so se prostovoljno javili, da bodo ostali na gradnji še dva meseca. Ostali pa se bodo vrnili na delo in k učenju, nazaj na naša polja in v delavnice.

Dragi tovariši in tovarišice! Brali smo o velikih obvezah, ki ste jih sprejeli in o delu ki ste ga že izvršili. Želimo vam mnogo uspehov in vas pozivamo, da vložite vse svoje sile za to, da bi mi tukaj in vi v naši ožji domovini izgradili sebi in bodočim pokolenjem lepo in srečno bodočnost. Pišite nam o svojem delu in delovnih uspehih.

Mladina novomeške delovne brigade.

Iz lista "Mladina"

V spomin žrtvam iz Babnega polja, ki so jih fašistični banditi pobili v Vražjem Vrtcu-dne 30-7-1942.

V mesecih julija in avgustu leta 1942. je divjala po takozvani "Ljubljanski pokrajini" velika italijanska ofenziva, ki je imela namen uničiti narodno osvobodilno gibanje. To ofenzivo je izvajalo okrog 60.000 italijanskih vojakov. Naše edinice so se pa tako junsko borile in tako spretno manevrirale, da jim Lahi niso mogli do živoga. Zato so svoj bes znašali nad civilnim prebivalstvom. Najhujše so postopali v Loški dolini — Notranjsko, kjer se je bilo partizansko gibanje začelo. To je občutila zlasti vas Babno polje, kamor so dne 30. julija pridrveli fašistični banditi ter ukazali, naj se vsi moški javijo na njihovi komandi, kjer jih bodo samo popisali. Moški, ki so kosili na polju, so prišli, kot je bilo ukazano — nakar so jih Italijani zaprli v šolo. Potem so jih 40 navezali na vrh, naložili na kamion in odpeljali na hrib Vražji vrt, kjer so jih postrelili z mitraljezom. Kot je pozneje ugotovila komisija za ugotavljanje zločinov, so bili nekatere izmed njih še žive zakopali.

V spomin omenjenim 40 žrtvam je bila zložena pesem, ki se glasi:

NAŠA POT

Sredi sivih kraških goličav, Obdanih od skrivnostne pesmi smrekovih gozdov, Je ostala tiha vas.

Tiha vas — sto skrušenih domov, Sto muk, trpljenja, križev in težav, Solza in vzdihov mater, ki jim lačna deca plaka, Sto kletev dan na dan iz ust očeta, Ki so hrbet mu ukrivila leta, Ki dvajset dolgih let zastojni že čaka, Da nam požene iz krvi, iz znoja in trpljenja Svoboda do življenja.

Nekje v daljavi Tam v neznanem črnem gozdu Je komaj slišno zaihtelo dvojce mladih src. Za mizo v temnem kotu plesnive barake Sedela sta ob utripajoči sveči In sanjala o kruhu in o sreči.

Mlajši je z žuljavo roko napisal pismo: "Draga mati, nisem dolgo še v tujini, A dnevi mi teko ko dolga leta. Oh, zidal sem gradove si v oblake, Zdaj vidim, da je tuja zemlja trda In da trpljenje — le trpljene mi obeta.. Kako zdaj sije sonce v domovini? Bo kmalu vstalo tisto zlato jutro, ki slišal sem o njem nekoč očeta, Ko nam postane domovina — mati? Da bi bili doma vsi srečni zdravi, Ko mojo vas dosežejo pozdravi. Pozdrave vam pošiljam drugega ne morem, Saj če bi hotel ti povedati kaj več Bi moral zgrabiti za meč, Iztrgati srce in ga poslati tebi. Mati, čeprav vam sreče sonce še ne sije Jaz kmalu vrnem se k vam nazaj! Oh, saj mi vsako noč srce močnejše bije, Ko spomnim se na ljubljeni domači kraj, Na sivo polje, na gozdove pod Snežnikom, Kjer poje dan na dan očetova sekira."

Doma pa mati solze si otira, vzdihuje oče, ker teži ga delo, in vsakikrat, ko ostri veter udari v vrata, Se zgane sestra na trpeča brata.

Vsaki dan na Rakek škripljejo vozovi, Sto žuljev za ubogih par dinarjev, Sto grenkih ur za košček kruha. Oj, ni ga sonca, ki bi nas ogrelo Iz naših ustnic je izginil smeh, Na svojem smo — kot romarji na tujih tleh.

Ko je prišla pomlad v deželo, So zagrmeli na mejah topovi, Voditelji so tujcu nas prodali In mi kot čreda sami smo ostali.

Iz črnih Javornikovih gozdov privrela So fašističnih podgan krdela, Od vseh strani prilezli v našo so vasico, Teptali so nam zeleneče polje, Razglašali so, da prinašajo mir in pravico. Hodili so po vasi z ošabnimi koraki In kaj so nam prinesli? Davke, smrt in rop! Požrešnost jim je bilo geslo, zlato njihov bog. Nekdaj so pravili nam starci o Matjažu O kralju, ki nas rešil bo tegob, Zdaj je utihnil starec, mrko mu je čelo, Pred hišami poseđa in zre v nesrečni dan. "Gara! sem v Franciji, v Ameriki in na Hrvaškem, Tri leta stradal sem na ruski fronti. Ko sem se vrnil boleznj poln in ran, So rekli, da je vstala domovina. Jaz pa sem še vedno strgan, truden in zgaran, Zastonj sem čakal na vstajenja dan. Prej nas je stiskal tujec, potem nas vil je rodni brat Nazačnje nas je še prodal za Judežev denar, Pravica nam ne bo nikdar, nikdar. Neke nedelje smo prisluhnili v tišino: Od Loža se začulo je drdranje mitraljezov, — Tedaj nam šinila je spet mladost v kosti. Zravnali smo hrbte in stisnili pesti, Še trudni starci so spet dvignili glave. Pobijmo jih, da vstane domovina! Čigava je ta zemlja, čigavi so gozdovi, Mar nismo mi ljudje, mar smo živina.?! Nekega jutra so spet prišli k nam Lahi, Takrat že zagoreli prvi so domovi, Zaškripali so temnihi ječ zapahi, Potem zidovi so nedolžni deci pili kri In matere polagali v prezgodnji grob. Tam iz gozdov pa zaorila pesem je svobode. "Potrpi mati, še je živ tvoj sin,

SPOROČILO ODBORA ZA X-RAJ APARAT

Spričo resnih dogodkov, ki kažejo zobe črne in pobesnile reakcije proti suverenim pravic narodov Jugoslavije, da bi zadostila svoji drzni osvajaški politiki na račun slovenskega Primorja, na račun svetih tekovin štiriletna borbe narodov Jugoslavije, ki so doprinesli na oltar skupne zavezniške stvari več kot zapadni zavezniki, se še enkrat obračamo k Vam bratje in sestre v širni Kanadi.

Mi se ne obračamo na Vas samo v zadevi, da z vsemi močmi stopite v obrambo suverenitete narodov Jugoslavije, v neposredno akcijo zahtev za osvoboditev naših bratov in sestre — Primorskih Slovencev in Hrvatov. Mi se obračamo na Vas poleg omenjenega v zadevi zbirne akcije za x-ray aparat.

Tri-mesečna kampanja, kakor je bilo naznanjeno v proglasu tega odbora, priobčenem v listu Edinosti z dne 5 junija t.l. se približuje k zaključku. Ta proglas je vseboval določeno kvoto \$10.000-00, katere je bila glavna podlaga pridobiti vsaj 500 rojakov, ki bodo prispevali vsak po DESET DOLARJEV. Deset dolarjev ni tako velika vsota, da bi jo ne mogel sleherni rojak, tisti, ki dela, prispevati. To bi znašalo skupno vsoto \$5.000.00. Ostalih pet tisoč dolarjev se je predvidevalo dobiti od raznih prireditelj in zabav.

Današnji datum nam kaže, da je že 28. avgusta, kar pomeni da preostaneta samo še dva tedna do določenega termina kampanje.

Tvoj sin je mlad, on noče biti rob, Potrpi mati, vrnemo se kmalu. Takrat bo drago plačan vsak zločin!" Čez mesec dni, ko smo seno kosili, Je v jasen dan odjeknil tožen krik. Po cesti pridrdrali so kamioni, Fašistični banditi so obkolili vas, Kot vraži so se nam režali v obraz, Oropali so nam domove, Zaprli naše fante in može Kot čredo garjeve živine. Tedaj še starci zajokali so na glas: "To niso več ljudje, to so zverine!" Bila je jasna zvezdasta noč, V žalujoči mesečini je ležala naša vas, Po hišah stok, solze in strah In vroče prošnje k bogu za pomoč, Na ustnih starcev je bolesta kletev. Na materinih prsih je ležalo dete, v sladkem snu je odpiralo oči, In še tesneje, se privilo k materi. Potem je plašno dvignilo glavico In dahnilo besedo: "Ata". Mati pa molči In oči suhe v temo upira Srce ji pa od bolečine umira Saj ve, a sama sebi še taji resnico, Da oče mora pasti za pravico. Postavili so jih pred plitvo jamo, Potem je zaregljala strojnica mrtvaško pesem. Padli so. štirideset mladih mož, štirideset, ki bi radi še živeli štirideset, ki so čakali in hrepneli Da nam po širni zemlji naše domačije Svoboda, sreča, mir zasije. Padli so. štirideset domov je zaihtelo, štirideset materinih src je v bolesti strašni onemelo Ko sem stopal čez poljano, Postal sem in uprl oči v gomilo. V zvoniku polдне je zvonilo, Tožno je odmeval glas zvona, Kakor, da bi plakali oskrunjeni domovi, Tihi gaji in samotni bregovi. Zdalo se mi je, da slišim glas strohnelega srca: "Mati moja, oj zakaj si me rodila? Da živel bi, srečo vžival bi pri tebi? Oh, kako je tesna ta gomila, Za vasjo pa polja zelene In čakajo na moje žuljeve roke." "Tepli so me kot živino, Jaz pa sem planil, da bi jih pobil — Pa nisem mogel več, — mrak mi je oči zakril, Potem sem padel. Umiral sem počasi, še enkrat dvignil sem roke, Ker spomnil sem se naše mati In zaželel si kot v mladosti zlati, Da te pritesnem na srce. Tedaj so planili banditi Na glavo so mi zavalili skalo, Teptali moje so telo, Krvi še niso bili siti: Odbili so mi še nogo." "Padli smo, a ne jokajte za nami, Glejte, polje zeleni, Sto in še več junakov Zraslo iz naše je krvi! Sonce vzhaja za gorami, Nad vasjo že zarja se budi In oznanja dan, ko nam požene iz krvi, trpljenja Svoboda do življenja!!

Šušteršič Franc

Napram dosedanjim poročilom iz naselbin in po prejšnjem izkazu kampanje, lahko rečemo, da je zbrano vsega skupaj do polovice avgusta, okrog \$6.000.00. Ta vsota je precej primerna, toda nikakor zadovoljljiva. Da se je zbrala bodisi na nabiralne pole ali pa z prireditelji piknikov itd., gredo

zasluge seveda na prvem mestu — tistim, ki so prispevali in pa enako tistim ki so nabirali in delali za uspeh zabave ali prireditve. Iskrena zahvala vsem! —Tukaj navedemo posamezne naselbine, ki so že takoj v začetku in pozneje v teku kampanje poslale svoje rezultate:

ORGANIZACIJE

Toronto: Skupni koncert odsekov Z. K. S., S. N. P. J. in V. P. Z. B.	\$751.64
Izročilo pok. Janeza Smrke-ta	200.00
Odseki Z. K. S.	
Nanaimo, B. C.	350.00
Montreal, Que.	200.00
Port Arthur, Ont.	100.00
Windsor, Ont.	180.00
Calgary, Alta.	132.00
Timmins, Ont.	222.00
Odseki V. P. Z. Bled:	
Mountain Park, Alta.	269.00
Hamilton, Ont.	100.35
Perron Que.	42.00
Skupno Slovenci iz posameznih naselbin in posamično:	
Slovenci iz East Coulee, Alta	144.00
Prekmurski Slovenci, Hamilton, Ont., zbral M. Hudolin	27.50
Joe Musich, N. W. T.	17.00
Louis Korošec, Cavers, Ont.	10.00
Anton Stukel, Grand Forks, B. C.	10.00
Louis Saje, Central Patricia, Ont.	7.00
Skupaj:	\$2.762.49

K tej vsoti niso prištete poznejše pošiljke iz Port Arthura, ki so poslali naknadno nad \$800.00, zatem dohodki od dveh "Sloven-skih dnevov", ki sta se vršila v severnem in južnem Ontario in Quebecu, (Val D'or in Port Wel-ter-ju), zbirka iz Sudburi itd. Povprečno bo torej skupna svota znašala kakor je omenjeno okrog \$6.000.00.

Pred nekoliko dni nazaj, nam je pisala rojakinja Škraba, stanujoča v Hegersville, Ont. Med drugim nam je pisala takole: "Tukaj ni Slovencev, razen naše družine. Ker sem pa čitala proglas za zbirno akcijo, da bi kanadski Slovenci kupili nujno potreben x-ray aparat in ga poslali našemu narodu, Vas prosim, da mi pošljete nabiralno polo. Bom tudi jaz nekaj zbrala v ta namen med drugim narodnostmi." Zares hvale vreden primer. Upamo da se bodo še ostali rojaki in rojakinje, ki se nahajajo v manjših mestih oglasili in sledili primeru rojakinje Škraba.

Naslednja dva tedna je treba precej dobro zavhati rokave. Treba je pospešiti in poživeti zbirno akcijo! Odbor apelira na vse organizacije in poedince, kateri še niso prispevali v sklad za x-ray aparat, naj storijo to danes. Odbor apelira tudi na one rojake, ki so prispevali recimo manj kot deset dolarjev, da bi dodali prejšnjemu prispevku, da bi njih prispevek znašal deset dolarjev. Mnogi so to že storili in mnogi bodo storili, ker vidijo potrebo, da se izpolni določeno kvoto. Naj nas bo torej cela vrsta po dest

dolarjev, ker samo tako nam je zajamčen uspeh zbirne akcije. Rojaki! Zdravimo se pred resnimi dogodki! Stopimo složno vsi skupaj, kot eden — kot ena sama družina, ki pridno dela in skrbi za svoj obstoj, za svoje pravice. Naj nas prav nič ne moti pri našem plemenitem delu. Naj nas prav tukaj veže vse skupno k utrditvi naše sloge in edinstva, k izpolnitvi kvote za x-ray aparat."

Slovenska Sekcija pri: S. K. J. Slovanov.

RADA BI ZVEDELA

Kje se nahaja J. Brunskole, doma iz Rošanca pri Črnomlju. Če bo čital sam ta oglas ali pa če kdo drugi ve zanj, ga prosim da se oglasi, ker imam pismo od njegove hčerke iz starega kraja. Dotična me prosi, da naj bi se potrudila poizvedeti za njegov naslov.

Moj naslov je: Rozi Črnič, R. R. 3., St. Catharines, Ont.

Timmins, Ont.

Seja podružnice Sveta Kanad-skih Južnih Slovanov se vrši v nedeljo dne 1. septembra v prostori-h na 112 Balsam St. N. Na dnevnem redu so zelo važna vprašanja, ki jih je treba rešiti in katera ne trpijo odlašanja. Zato se naproša članstvo podružnice SKJS, da se udeleži seje. Začetek ob 7 uri zvečer. Tajnica

Tisoč rojakov po 10 dolarjev in delo bi bilo dovršeno

Kampanja za x-ray aparat ki je sedaj v teku se bliža koncu. Še par tednov in rezultat kampanje ki smo jo podvzeli Slovenci v Kanadi, da pošljemo rojakom v domovino poseben dar, (x-ray aparat) bo pokazal koliko smo bili na delu in koliko rojakov in rojakinj je pomagalo pri tej plemeniti zbirki s svojimi prispevki. Tako eni, kakor tudi drugi bodejo lahko ponosni na svoj delež in delo katerega so prispevali in vršili za časa kampanje za tako dragoceno darilo kakor je X-ray aparat.

Gotovo je, da je vsak rojak ali rojakinja poučen ali poučena kaj pomeni eno tako darilo kakor je X-ray aparat za naš narod v domovini, kajti po večini smo imeli že tudi sami opravka z takimi aparati, kakor je tudi gotovo, da nam je v večjih primerih olajšal skrb, ki smo jih imeli za časa svoje boleznj dokler nam ni tak aparat pokazal ali ugotovil na-ravo boleznj. Ako nekoliko pomislimo lahko že v naprej vidimo zadovoljstvo tistih rojakov in rojakinj, kateri niso še nikoli imeli prilike, da se poslužijo takega aparata za časa njihove bo-leznj, katera njim je krajšala ve-selje pri njihovem napornem de-lu. Ako to zadevo nekoliko prev-darimo, koliko je vredno pri člo-veškem življenju tako zdravniško orodje, potem je gotovo, da ga ne bi bilo rojaka med nami, da bi od-

klonil priložiti po svoji moči in zmožnosti svoj delež v skupno zbirko za nabavo X-ray aparata. Tisoč rojakov po \$10.00 in delo bi bilo dovršeno brez večjega truda in ta svota se nebi poznala ro-jakom občutno v svojem žepu Zato, daj rojak, pomisli malo, kje bo tvojih deset dolarjev največ po-magalo, ali v družbi in zabavi, ali v tvojem rojstnem kraju onim, ki so tvoje pomoči potrebni in nad vse vredni. Deset dolarjev, to ni svota, da bi naredil v tem slu-čaju kako pomoto, kajti daruješ

jo narodu, ki je v borbi za pro-cvit življenja in narodne časti da-rovaj zdravje, premoženje in tudi življenje, da ohrani domovino pred večnim suženjstvom. Brat in sestra ako še nisi imel prilike priložiti svoj delež v to zbirko, stori to še danes pri svo-jem odseku ali društvu, ali pa pošlji sam na: Council of Cana-dian South Slavs, 319 Bay St., Toronto, z pripombo, da je tvoje darilo namenjeno v zbirko za X-ray aparat za Slovensko sekcijo. J. Seryak

Pisma zastopnikov in naročnikov

Geraldton: Cenjeni tov. ured-nik. Tukaj vam pošiljam denar-no nakaznico v znesku \$7.50, to je, za eno novo naročnino, eno ponovno in za zaostalo pol-leta naročnino.

Ravno danes smo poslali na Svet Kanadskih Južnih Slovanov \$250.00 za X-ray aparat. Drugo pošljemo pozneje. O uspehu ban-keta napišem več v par dneh.

Ela Garbas

Timmins: Priloženo pošiljam dve ponovni naročnini. Pravilno pišeta France Zaic in Ela Garbas

Poziv na sejo postojanke SANSA št. 108

Detroit — Seja postojanke SANSA-a št. 108 se vrši v nedeljo dne 1. septembra, ob 3 uri popol-ne v Slovenskem delavskem Do-mu.

Seja je velike važnosti radi na-šega bodočnega dela ter pomaga-nja našemu narodu v stari domo-vini.

Kakor vidimo se zopet nekaj kuha, zgrinjajo se črni oblaki pro-ti naši z vojno najbolj prizadeti rojstni domovini, ter ovira njeno uspešno okrevanje. Pok. Frank-lin Delano Roosevelt je rekel, da demokracija mora biti tudi v pra-ksi ne samo na jeziku ali na pa-pirju. Rekel je tudi, da narodi morajo doseči svojo enakopravnost ne glede če so majhni ali ve-lik, če hočemo da bo vladal mir na svetu. Sedaj se pa dela prav narobe.

Federativna ljudska republika Jugoslavija je dokazala in ob vsa-kem vprašanju kaže, da se bori prav za naša, ki jih je pokoj. predsednik Roosevelt zagovarjal in zastopal. V njenih izjavah vi-dimo samo pravično geslo, ki se imenuje: "Tujega nečemo —svoje-ga ne damo!" Oni pa, kateri sku-šajo razrušiti in razveljaviti veli-ke mednarodne obveznosti, ki jih vsebuje krimska in potsdamska

deklaracija se poslužujejo raznih spletk in izzivanj ter provokacij proti svobodni in enakopravni Ju-goslaviji.

Taka situacija in zadeve tudi od nas zahteva delati za trajen in pravičen mir, sicer za to, za kar so se naši vojaki borili proti fašizmu. Zatoraj pridite na sejo, ker o vse-mu temu bomo govorili na seji ob-širnejše.

Dalje imamo še za ukreniti vse potrebno o "vinski trgatvi", ka-tero priredimo v nedeljo dne 8. septembra v prostorih Slov. del doma. Čisti prebitek je namenjen za stroške delegatov, ki bodo šli na Vse-Slovenski Kongres, kateri se vrši v New Yorku dne, 20, 21 in 22. septembra.

Torej pridite na sejo in ne po-zabite na zabavo "vinsko trgatve" dne 8. septembra. Imeli bomo do-bro postrežbo za vse, pa tudi za

pete nabrusit. Pozdrav čitateljem Edinosti. Tajnik SANSA št. 108. France Modic

Širite čitate in postanite naročnikom Edinosti

Sedaj pa še nekaj! Ko nas je tukaj obiskal prijatelj Lojze Strajner, je rekel: "Nekaj pa imam tudi za tebe." Pomislila sem kako kritiko, pa ni bila kriti-ka, ampak res lepa čestitka na-ših gozdarjev. Izročil mi je \$30-00, ki so jih medseboj zbrali za X-ray aparat. Prispevali so Lojze Strajner, Janez Flajnik, Jože Hegler in Janez Cesar. V imenu Belokranjske brigade se jim lepo zahvalim. Hvaležen jim bo narod v stari domovini, kakor smo čitali "Majsko pismo."

Mi, v Timminsu delamo z pol-no paro. Upam da bomo kampan-jo izpolnili sto od stotno. Kakor se sliši ne bo Slovence, ki ne bi prispeval svoj delež. Nekaj šepetajo naši "Lovci", da mora zma-gat Belokranjska brigada, kateri priskočijo v pomoč. Kaj pa je z "Lovci" v Sudbury? Ali ni pri-meren čas za lov? Na delo rojaki, ker čas hitro beži. Kampanjo za X-ray aparat moramo izpolniti, ker ako bi bil slučaj, da jo nismo izpolnili, ne bi bil najlepši glas za nas. Pomislimo malo tudi na to v tem mesecu in pospešimo zbirno akcijo, da bo uspeh sto od stoten.

Marjeta Slak

Timmins: Anica Starič, nam je poslala prej, 17 ponovnih naroč-nin, sedaj pet, skupaj 22 ponov-nih naročnin. V fond lista so pri-spevali rojak Flajnik dva dolarja, po en dolar: Cesar, Andolšek in Starič. Poslala je deset dolarjev kot čestitko k četrti obletnici li-sta.

Tistim, katerim to sliši

Že star pregovor nam pove, da se med vsakim zrnjem najde tudi neredne sneti. Poljedelski veščaki se trudijo na vse načine, da bi odstranili snet izmed semena za zdravo pridelavo in so prišli do zaključka, da celo sneti delijo v več vrst. To pa zato, da jo zares zmoroje ne samo razložiti kot manj in več škodljivo, ampak da se na ta način prihrani na potratu časa in čim prej uniči v korenine.

Toda žal temu dobimo prav tako snet v ljudski podobni, ki prav tako uničuje sad dobre misli, ovira in škoduje dobremu delu. Po njeni škodoželjnosti jo razločujemo in prav tako sortiramo v manj ali več škodljive.

Nobenega dvoma ni, da je v prvi vrsti za vse to odgovorna vzgoja preteklosti, katera je in tudi danes skuša na vse kriplice utrditi pri človeku namišljeni individualizem. Venomer mu ponuja na zemlji z delom doseženo bogastvo, a z molitvijo zveličanje po smrti — nebeski raj. In v tej nesrečni poplehnosti za bogastvom na zemlji in zveličanjem po smrti, kar pa preprosti človek ne nikdar ne doseže — dobimo poedince, ki se znašajo s škodljivim delom proti pohodu nastajajoče nove dobe, miselnosti in povsem novemu razumevanju nastalih problemov in potrebe.

V mislih imam razpisano kampanjo za X-raj aparat. Kakor da je strela pošla so tu pa tam prebledeli maloštevilniki, sicer tisti maloštevilniki, ki navadno imajo največ prigrizov na začetku vsake akcije, kritizirajo vse vprek in vedno si najdejo izgovor, češ za to nisem član Zveze Kanadskih Slovencev, ker je ta pa ta tudi član. Samo tistega dajte odstraniti, potem bo vse dobro. No, kadar pa pride zbira akcija na dnevnem red, izgovor je seveda drugačen. Bolj prijazen "priatelj" bo začel naštevati, kako je vse drago, velika draginja, pa pičel zaslužek. Če mu pripomni, da je treba stopiti v delavsko unijo, tedaj se šele začne križev pot, ki vodi skozi vseh štirinajst postaj na samo goro Kalvarijo. Takim "maloštevilnikom" so vsi unijski organizatorji, enostavni lenuhi, pripravniki živeti brez dela, prav tako uradniki naprednih organizacij, kateri se na račun zbirnih akcij bogatijo, kupujejo v Torontu "vile" in povrh še kako razkošno živijo.

Prav težko je zbrati spomin razne prigovore, kritiko, obožbe, sumno, tatvino itd., z čem se navadno poslužijo "maloštevilniki" v razgovoru. Ne bi bilo zares odveč, ko bi ob priliki razgovora neopazno pristopil stenograf in z svojo šifro zbral vso šaro ter jo ob primernem času podal v javnost, da bi brala in razodila med kakšno vrsto sneti dotičnik spada.

Ne more biti poštenega Slovenca, ki bi prezrl potrebo X-raj aparata našemu narodu v starem kraju. Prav tako je ne mogoče prezreti potrebo zgraditi otročjo

Oshava-Toronto, Ontario

V nedeljo 1. septembra dan pred "delavskim praznikom" priredimo zadnji letošnji piknik, in to odseka Zveze Kanadskih Slovencev Toronto-Oshawa. Piknik se bo vršil na mojem prostoru v Columbusu, 7 mil severno od Oshawe.

Vršile se bodo razne zabave, ples, ples itd. Preskrbljeno bo tudi vse za lačne in žejne tako, da nam ne bo nikdo opešal. Ker je to zadnji letošnji izlet Slovencev, apeliram na rojake od blizu in daleč, da se v čim večjem številu snidem in zabavamo po svoje.

Dobiček je namenjen za stari kraj, da pomaga našim bratom onostran Oceana. Slovenija je poplavljen s krvjo naših bratov in posuta z kostmi onih, ki so umirali za svobodo naše rojstne domovine. Dolžnost je naša, da jim pomagamo saj morda čez eno leto ali dve ne bodo potrebovali naše gmotne pomoči več.

Za obilno udeležbo Vas vabim:

Odpor:

Odpor (taj.):

KIRKLAND LAKE

Redna seja odseka Zveze Kanadskih Slovencev se vrši v nedeljo dne 1. septembra ob drugi uri popoldne v prostorih pri rojaku Branšelj-u.

Vabljeni so vsi člani in članice, da se udeležijo seje točno ob času, to je 2. uri popoldne.

Ne pozabite v nedeljo dne 1. septembra.

V Ručigaj

Giunio, begunec razkrinkan kot agent razbitih vstaških in četniških skupin

Kakor je že znano naši javnosti, da se sedaj klataro po naselbinah nezakoniti gost, nekakšen dr. Mladen Giunio Zorkin, kateri zlorablja svobodo kanadskega naroda v svrhu strupene vstaško-četniške fašistične propagande. Z tem v zvezi je nekajkrat preoblečen g. Petar Stanković, je prilecen članek navodno v "Hrv. Glasu."

V prostem prevodu odgovor se grasi:

"Čitajoč 'Maček-vstaški' 'Hrv. Glas' od dne 13. avgusta t.l. sem med drugim z lahkoto opazil smrtno zvijanje te skupine vsled delovanja, ker je sneta koprena raz obraz njihovega našeljenega Giunia. Snel jo pa ni nihče drugi kakor v enem svojem govoru, major Branko Vukelič. Razkril je v Giunio, agenta kraljevske-Maček reakcije. In še si drzne to vstaško-četniško glasilo v svojem umirajočem besu napadati majorja Vukeliča, med tem ko brani begunca, Giunia."

Namreč napada majorja Branka Vukeliča, da je "veliko-Srbini in hrvatstvo", zato ker je rekel, da je v teku dveh mesecev izmed kapitulacije in splošne vstaje iztrebljeno z strani sovražnika okrog milijon našega naroda. Vsakdo kdor je poslušal in čital govor majorja Vukeliča, bo potrdil, da ni nikdar omenjal izključno pokolj samo bratov Srbov, kakor se skuša prikazati z strani vstaško-četniškega glasila "Hrv. Glas". Mi, Hrvati vemo, da je večina naših bratov Srbov trpela z strani vstaških zlikovcev. Izgleda da je vstaška gospoda zadeta precej v živo, ker so razkrita v javnost zlodela njihovih vodij in ker je večina našega naroda uverjena, da je samo skupna borba rešila narode Jugoslavije popolnega pogina.

Postavljajo vprašanje majorju Vukeliču, če bi vedel kaj povedati o klanju "Hrvatov HSS-ovcev" iz Brinja. V primeru z tem so se do čela spajdašili (saj so od nekada prijatelji pri korito) z vstaško "Danico" in četniškim "Srbo-branom". Prav te dni tudi "Danica" piše o klanju "Hrvatov" v Drežnici da si je malo pred tem pisal na drugo stran "Srbo-bran" o klanju "Srbov" z strani partizanov v istem mestu — Drežnici. In tako ponavljata skupni napad na majorja Branka Vukeliča kot "veliko-Hrvata in srbožerca", kateri da je pobil nekakšne poštene "Srbe" kot n. pr. borca Miloša Trboviča. Kdo so bili ti "dični srbski" borci kot Miloš Trbovič, najbrž da bi vam slednji mogel povedati. Dobili pa so pošteno plačilo v herojski borbi, devetkrat požigani Drežnici. Preprosti ljudje znamo, da so to bili notorni zločinci vstaško-četniški klavci, na čelu s známim vstaškim avstrijskim majorjem in baronom Markovičem in četnikom Milošem Trbovičem.

Ti zločinci, za katerimi joka vstaško-četniška grupa, niso poklali samo štirih Srbov v Drežnici, kakor se to navaja, ampak so v teku dveh tednov sežgali 335 srbskih duš v vaseh: Gostoviči, Škalči, Nikoliči, Raduloviči in Lokvi, če tudi ne bi zaenkrat omenjali števila koliko so posamično ujeli in potem umorili.

Kaj pa zloglasni zlikovci, ki jim je načeloval zloglasni duhovnik Vukelič, za katerim tako bridko joče "Srbo-bran"? Ubili so samo v Drežnici 35 najboljših sinov iz zasede, dočim so v letu 1942 z pomočjo Italijanov in vstašev zažgali Drežnico in odvedli v lager smrti 1500 žen, starcev in otrok, kjer je za 15 dni vsled lakote in pretepanja umrlo 196 duš. To so torej tisti "brezmadežni" junaki, ki so se znašli nad neoboroženim ljudstvom, za katerimi vstaška "Danica" in fašistični "Srbo-bran" jočeta.

Nadalje vstaško glasilo "Hrv. Glas" piše, da major Vukelič nastopa kot diplomat z strašenjem. Resnica je pa ravno narobe. Mi, ki smo poslušali njegov govor, lahko trdimo, da ni izrekel niti ene hujšakajoče besede katere so, kar je povsem prirodno svojstvo vam fašističnem zbegancem. Cel svoj govor je posvetil temeljiti solidarnosti zavezniških narodov, ter razbijanju zapletenosti podžigalcev za tretjo svetovno vojno, to je tistih, katerim so za vse čase izpodmaknjeni stolčki, kateri pa v obupu skušajo najti izhod samo v krvavi vojni. Takšno nezakonito in protizavezniško mislijo vrši vaš Giunio, dočim je major Branko Vukelič zakoniti predstavnik svoje zemlje in kot tak brani obe-

nem zakonito zavezniško stvar.

Če primerjamo odkod pridejo taki napadi in kdo se poganja za zločince, ki jih je narod že zdavnaj obsodil, ni čudno, da vstaško-četniške grupice objemlje strah in trepet pred odločnim nastopanjem majorja Vukeliča. Vsaka njegova beseda jih zadene v živo, to pa tako, da bruha iz sebe strupeno in neokusno fašistično godlo. Naši delavci, navajeni trdega dela, si zares ne želijo poslušati tiste, ki jih je narod prekel in obsodil kot izdajalce. Toda vedno so bili in tudi bodo v bodoče pripravi poslušati govor resničnih narodnih predstavnikov, katerih je prežet v interesu delovnega človeka ter ljudstva v splošnem, a poglavito v duhu miru in varnosti v svetu.

Giunio menda tudi sam si ne more razodeti, kako je tako nerodno razkril samega sebe prvotno sodelovalca z sovražnimi silami — okupatorji — in drugič kot begunca. Namreč on trdi, da je 1943 leta po kapitulaciji Italije stopil v partizane, odkoder je po enem mesecu izginil brez da bi se vrnil. Ali ne nastane vprašanje: Kje je pa bil do 1943 leta? Znano je, da sta bili samo dve strani za mlajše in zdrave ljudi, to je: ali v partizane ali pa v sovražniku. Tretje poti ni bilo, ker tretja pot se je sestavljala v moralni podpori špijonov v korist okupatorja. Bila je torej sestavni del sovražne okupacije. To tretjo dolžnost je vršil takozvani "zakoniti" vodja Maček, med tem ko je menda, g. Giunio osebni poslanec.

Kako da ni mogel niti mesec dni vzdržati pri partizanih? Mar zato, da so slednji krili sporazum? In kaj še ne navaja ta zredčena in z Goebelsovimi zapisnikom pr-pletena skupina. Celemu svetu je znano, da takrat ni bilo še nobenega sporazuma z Šubašičem. Kaj takega more trdit sam okoreli begunec, da se je kršil sporazum predno je bil narejen. Tak izgovor res ne drži vode, še manj pa opraviči bežanje iz borbeno črte. Toda sam po sebi odkriva zlikovne načrte beguncev in izdajalcev, kateri skušajo ponasati in poveljevat propadlega ideologa fašistične propagande in laži — Goebelsa.

Ta revna in uboga skupina razkriva same sebe z lastnimi kontradikcijami in lažmi. Javna je tajnost, ki je znana že po vseh naselbinah, da Giunio zastopa

Mačekovo politiko trojnega pakta. On se seveda brani, da to ni res. Toda kdor samo pogleda takozvani "Hrv. Glas", bo takoj na jasnem, da si Giunio sam sebi laže. Znano je tudi, da po smrti pok. Radiča, so prišli na gotovo krmilo dvolični elementi kateri eno govori, a povsem drugo delajo. Zato jih danes najdemo v taboru onih, ki ponovljajo zloglasnega Paveliča.

Po vsem tem pa imajo še toliko obraza, da vprašajo kaj so delali partizani v času med kapitulacijo in splošno vstajo. Partizani so delali to, kar so delale široke ljudske množice, ki so jim pomagale. Organizirali so narodne množice na odpor in borbo, da bi se tako za vse čase rešile maskiranih "demokratov" in raznih "zakonitih" vodij. To jim je bilo seveda najljubše opravilo, ki so ga pozdravili in se mu pridružili vsi pošteni in miroljubni narodi Jugoslavije. Pojasniti njihovo delo takih skupinam kot so vstaško-četniške bi bilo res odveč, pa tudi izpod časti narodne sodebe, a narodno sodebo je treba ceniti in spoštovati. Tisti pa, ki se upira narodni sodbi, ki skuša okruniti čast narodnih borcev, ki se potepajo od vrat do vrat, da bi očrnilo narodno svetinjo, naj si zapomni, da ne uide narodni sodbi kot ne njegovi začasni gospodarji.

V kolikor se tiče majorja Vukeliča in ostalih vodilnih ljudi Nove Jugoslavije, naj pripomnim samo to, da so še preveč skromni, da bi govorili o samemu sebi lično kakor govori našeljeni Giunio, kateri se hvali o "komandi nad 40 tisoč partizanov." Za rokovoditelje Nove Jugoslavije govore velika dela, katerih ne morejo nobene laži in klevete zakriti.

Pripomnim še to. Vem, da se do skrajnosti poti vstaško-četniška skupina. To ji je za priznati. Kajti sneta ji je raz obraz enkrat in za vse čase varljiva koprena tako, da ji ne bo mogoče nikdar več v kalnem lovit. In to naj zadostuje, ker preprosti delavci, če bi se hotel podajati v polemiko, bi imel dovolj gradiva precej časa v odkrivanju vaših laži in sličnosti vstašev in četnikov, kako so bili bratski odnosi med vami skupaj z največjim sovražnikom civiliziranega sveta, Hitlerjem nacizmom in Musolinijem fašizmom."

Josip Mrzljak

Patterson dolži ameriško politiko za nered v Kitajski

Kongresni poslanec Združenih držav, Ellis E. Patterson, ki je podal v kongresni zbornici poslanec govor v katerem je med drugim dejal:

"Sedanja nacionalistična vlada v Kitajski predstavlja izključno ene stranke vladu. Glavna ovira, da se ni dosegel notranji sporazum, in določilo obsežne demokratične reforme, je politika Združenih držav, katero izvaja odkar se tam nahaja kot posebni poslanik General Marshall. Celotni program za demokratizacijo, poljedelske in industrijske reforme, je opiran z strani ameriške politike v Kitajski.

Mi, moramo vprašati samih sebe odgovornih za nastalo tra-

WINDSOR, ONT.

Redna mesečna seja odseka Z. K.S. v Windsorju se vrši v nedeljo dne 1. septembra v prostorih na vogalu Richmond in Cadillac St. Začetek seje ob 2. uri popoldne.

Na dnevnem redu so važne družbene zadeve in pa poročilo o pikniku (Slovenski dan) v Port Wellerju St. Catharies.

Uljudno so vabljeni tudi člani dramskega odbora in tudi vsi naročniki lista Edinosti, da se za gotovo udeležite te seje, ki se začne točno ob 2. uri popoldne.

Tajnik

Seja podružnice št. 1. SANSa se bode vršila v soboto dne 7. septembra ob pol osmih zvečer v Slovenskem narodnem domu, na 1753 John Rd.

Vse članstvo, zastopniki društev in ustanov se uljudno prosijo, da se te važne seje gotovo udeležijo. Izvoliti moramo 2 delegata ali delegatnje za tretji Vseslovenski Kongres, ki se vrši v septembru mesecu v New Yorku.

Tajnika.

Detroit, Mich. USA.

Iz francoščine prevedla K. N.

Ni se domislila, da bi utegnil ta ali oni utrujeni diplomat izbrati kakšen samotnejši kotiček, kjer bi se odpočil predvsem pa pobegnil pred radovednimi časniki.

Narobe, Orana je naivno upala, da bo Miguel po napornem delu, iskal razvedrila v velikih in razkošnih hotelih, v zabaviščih, kjer se shajajo ljudje iz vseh vetrov. Razen tega se je skušala približati posebno vsemu, kar je bilo francosko, ne da bi bila pomislila, da bo morda Miguel iskal družbe rajši v nemških in italijanskih krogih.

Tako je mlada žena brez uspeha tri dni iskala svojega moža. Obedovala in večerjala je v raznih veliki restavracijah, sprehajala se je po vseh ulicah kjer bi ga utegnla srečati, pridružila se je celo nekim známim pariškim časniki, upajoč, da ji bodo ti vendar že pomagali najti Miguela.

Lepega dne ga je pa le zasledila, in sicer tedaj, ko je najmanj pričakovala.

Odzvala se je bila povabilu nekega znanega francoskega časnika; spoznala ga je pred več meseci pri svoji sestrični v Parizu.

Bil je mož okrog štiridesetih, zaupen in simpatičen, veder in vsak trenutek pripravljen storiti vse, samo da ugoditi kakšni lepi ženski, ail pa izvoha kakšno novico za svoj list.

Orana, vsa mladostna in lepa, se mu je zdela pravna odskočna deska za vstop v družbo; ni jo povabil toliko zato, da bi jo poučil o tem in onem, — Orana ga je namreč takoj vprašala po podatkih o španski delegaciji, ne da bi mu omenila ime svojega moža — temveč vse bolj zato, da bi ga ljudje videli v njeni družbi in da bi imel neposredno korist od tega.

Bil je srečen, da se je lahko nekoliko pobahal pred to lepo žensko in ji pripovedoval razne senzacionalne novice, ki je o njih trdil, da jih je sam izvohal.

Imel je toliko opravkov s pokloni, da je čisto pozabil namen svojega povabila in na svojo obljubo Orani, da ji bo pomagal izslediti nekega španskega znanca, baje člana španske delegacije. Nepristranski opazovalec bi opazil, da možakar kaj malo pozna člane raznih delegacij, kajti mož, ki ga je Orana tri dni zamen iskala, je sedel v njuni bližini, v družbi dveh gospodov, ne da bi ga bila Orana in njen spremljevalec opazila.

Orana je verno poslušala svojega novepečenega znanca, upajoč, da bo izvedela mnogo važnih novic, ki bo z njimi presenetila Miguela, češ, kako dobre zveze je imela v ženevi in iz kako zanesljivih virov je dobivala razne novice. Prav ko se je vrli častnik trudil da bi ji razložil namen kratkega zasedanja Zveze narodov, je mlada žena na lepem opazila na drugem koncu dvorane svojega moža.

Sedel je v najbolj oddaljenem in najmirnejšem kotičku in večerjal v družbi dveh gospodov. Nehote so njegove oči poromale po gostih in se nenadno ustavile ob Oranini mizi. Mladi mož se je nenadno živo zganil. Na njegovem resnem obrazu se je zazrcalili presenečenje, prav v trenutku, ko ga je Orana zagledala in vzklila sama pri sebi:

"Vendar že!"

Čeprav presenečen, se je Moreno obvladal. Obsedel je pri svojih tovariših, morda pri svojih gostih, kakor da se ne bi bilo nič zgodilo. Gospoda ob njegovi mizi sta bila že starejša od Morena; sodeč po njuni zunanosti, sta bila španca, kakor on. Miguel ju je spoštljivo poslušal in si zdaj pa zdaj kaj zabeležil v zapisnico, ki je ležala pred njim na mizi.

Orana še slutila ni, da bi utegnla zbuditi družba tujega možkega v Morenu kakršen koli žil sum. Videla je samo, kako dobro se zna njen mož obvladati, in to jo je zjezilo. Rajši bi videla, da bi bil nnejevoljen zaradi njenega prihoda, kakor pa tako ledeno ravnodušen. . .

Kislo je požrla svoje razočaranje, potlej se je pa obrnila k svojemu spremljevalcu:

"Ali morda poznate tiste tri gospode ob mizici na koncu dvorane," ga je radovedno vprašala.

"Vsi trije so plemiči."

"Da, pozna se jim, da so španci. Račda bi pa vedela njihova imena." Mlada žena ni odnehala.

(Nadaljevanje prihodnjič)

HOČEMO MIR VREDEN ONIH, KI SO NAJVEČ ŽRTVOVALA V VOJNI

(Iz 1 strani)

očividci, kako se je to dogodilo.

Mi hočemo mir, toda pravičen mir, dostojen onih, ki so doprinesli največje žrtve v tej vojni. Toda mi ne moremo mir pod vsako ceno, ker smo ga precej drago plačali. Mi ne moremo plačati več kakor smo plačali niti ene pare za mir. Mi ne damo niti pedenja svoje zemlje, ki po pravici pripada nam, mi ne damo kar je našega, ali mi želimo mir, želimo najboljše odnose z vsemi zemljami.

Ko danes govorim o zemljah katere od teh so bile z nami v zavezništvu v teku vojne, katere pa danes zavzemajo napram nam zelo čudno stališče, ne mislim na te zemlje kot velino. Mislim pa na peščice ljudi, katere skuša naprtiti na pleča narodom teh zemelj svojo voljo, za katere pa ne more nihče trditi da niso ti narodi demokratičnih nazorov. Narodi teh zemelj so demokratično nastrojeni in želijo mir prav tako kakor želimo mi. Toda reakcija teh zem-

melj skuša predstaviti pravo stanje v svetu v krivični luči ter podžigati ljudstva proti narodom, kojih so težnje za pravico in mir.

Danes neobstoja več dve fronti: zapadni in vzhodni, vzhodne in zapadne zemlje. Ne. Danes se postavljajo vprašanje demokracije oz. vprašanje resnične demokracije in reakcije. Reakcija je v vseh zapadnih državah kakor je tudi pri nas. Prav tako so demokratski elementi v Angliji kakor v vsaki drugi državi. Za to moramo danes mi, kateri težimo za pravico in mir, biti budni, kakor morajo biti budni vsi drugi narodi kateri mislijo človeškosti, kateri mislijo demokratično in kateri se žele izogniti nove vojne avanture raznih reakcionarnih imperialističnih klik.

To je kar se danes postavlja, to sta dve fronti: front demokracije in miru, ter front reakcije in raznih provokatorjev, toda nikakor pa dve fronti, zapadna in vzhodna.